

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuju
v gledališkem poslopiju.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do pondeljka pred izdajo do-
tično številke vpslati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuju za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Za inserate uredništvo in upraviteljstvo
ni odgovorno.

Cena oznanil je za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K. 1.—
Pri večkratnem oznanilu je cena po-
sebno znižana.

Štev. 12.

V Ptuju v nedeljo dne 15. junija 1902.

III. letnik.

Pesek v oči.

(Nekaj z državnega zбора.)

Pred kratkim se je vrgla nekemu klerikalnemu poslancu (po imenu Hagenhofer), kateri zastopa v našem državnem zboru — kmete, od drugega kmečkega poslanca ta le beseda v obraz: „Ti, ki imaš kmete za norce!“ Toraj klerikalnemu kmečkemu poslancu? — In tak poslanec ni ta klerikalec sam, ne, vsi so taki!

Ljubi kmet, da je ta beseda opravičena, naj ti bode to v kratkem razjasnjeno! S tem bodemo tudi sprevideli, zakaj se v državnem zboru ali v našem parlamentu za kmeta nič storiti ne more.

Ako se kje pozove kako zborovanje volilcev, v katerem govore tudi klerikalni kandidati ali poslanci, glej jih no! vsaki govornik prijemlje vlado, vsaki je prijatelj kmeta, a kaže se kot nasprotnika zastopnikov države, to je ministrov! Ko pa je tak kandidat ali poslanec izvoljen in pride na Dunaj, toraj v državni zbor, oh! kako se hitro spreobrne! Tukaj, toraj na Dunaju, potegnejo klerikalci z — ministri, z vlado, dobro vedoč, da jim bode vlada to posto-

Nekaj listov iz zgodovine kmetskega stanu.

(Spisal M. Kmetskakri.)

Dalje.

Pa naši očetje niso preveč občutili svojih velikih težav, ker so bili od rojstva navajeni na sužnost, tlako, nemir, kugo in lakoto. Na svojo lastno srečo so bili tudi zelo neomikani, in zato niso mogli spoznati svojega žalostnega stanja. Pred več sto leti bi bil namreč moral prižgati pri belem dnevu svetilnico, ako bi bil hotel najti kmeta, ki bi bil znal za silo brati in pisati. Šol za kmete — razven v nekaterih zelo naprednih deželah — niso poznali, še celo prepovedane so bile po nekod. Tudi krščanskega nauka niso veliko znali, ter so si verske resnice nadomestili z vero na copernice, škrate in izmišljene čudeže. Zato ni bilo njihovo življenje posebno vzorno, kar najbolj razvidimo iz postave z dne 22. septembra 1567, v kateri se s kaznimi prepoveduje nečistost, ki je bila med priprostim ljudstvom zelo razširjena. Nje-

panje na drugi strani gotovo povrnila! To le dokaz:

Dne 16. in 17. junuarja 1902 leta je povzročil velikanski vihar grozno škodo na Koroškem, ker je uničil mnogo lepih gozdov. Poslanec Tschare, zastopnik kmetov, je toraj predlagal, naj vlada ali država tem občinam za to veliko škodo izroči malo podporo, namreč samo 200tisoč kron. Ali ni samoumevno, da se je pričakovalo, da bodejo vsi kmečki poslanci, za to na sebi še premalo podporo kmetov glasovali? Da! glasovali so, samo klerikalni kmečki zastopniki so imeli ta pogum, da so glasovali — proti! Oni so imeli ta pogum, da so glasovali proti! Oni so imeli ta pogum, da so potegnili s poljedelskim ministrom, in eden klerikalec se je celo izrazil proti njemu, da stoje vsi klerikalci objektivno, rečimo vdano, proti njemu, in to kot zastopniki — kmetov! To pa se je pridržnil reči proti ministru, kateri bi moral biti največji zastopnik kmeta, njegov največji zagovornik, kateri pa kmetu vedno nasprotuje. Da, da, ljubi kmet, istina je! Tudi naši slovenski klerikalni gospodje poslanci so bili — proti tej podpori kmeta, proti tej pomoči, čeprav je zadela ta nesreča tudi dovolj Slovencev. Ko se je namreč staval predlog radi gori omenjene pod-

gove nevednosti in njegovega nelepega življenja mu nismemo zameriti, ker si samo ni bilo tega krivo. Šol je popolnoma nedostajalo, zaradi prevelikih far so imeli premnogi kmetje zelo daleč k službi božji in primanjkovalo je tudi posvetnih duhovnikov. A da niso bili vsi duhovni pravi božji služabniki, izvemo iz več pritožb in ukazov. Zastopniki vseh avstrijskih dežel so izročili 16. marca 1518 cesarju ostro tožbo, v katerej se duhovnikom očita grabežljivost, nevednost in razuzdanost. In leta 1528 je izdal cesar Ferdinand I. ukaz vsem škofom, naj odpravijo velike nerednosti in nepravilnosti pri nižnjih mašnikih. Toda že l. 1602. se je podala nova pritožba vladi. V njej se nahajajo tudi besede: „Nekateri župniki stiskajo uboge podložnike tako svojevoljno, da jim mora kmet plačati za pogreb, krst, poroko in druga cerkvena opravila namesto, kakor je bilo pred leti v navadi, nekaj krajcarjev, mnogokrat še več, kot znašajo vsi davki za nekaj let. Podložnike gospodov zahtevajo za sebe, ter se tudi predrznejo kaznovati jih z zaporom in z denarnimi kaznimi.“

pore! glej jih no! naše slovenske klerikalce, oni so jo raji popihali iz dvornice ali parlamenta, samo da jim ni bilo treba glasovati proti svojemu prepričanju, namreč za kmeta! Ljubi kmet, to je pesek v oči! Kaj ne? Zunaj pri volitvah zatrjujejo, da ti bodejo pomagali, ko pa je treba glasovati za tebe, potegnejo iz zbornice, samo da se ne zamerijo vladi!

Zato pa se ministri tudi samo smejejo, ako slišijo, da gromi klerikalni poslanec pri kakem volilnem zborovanju med svojimi volilci proti vladi, proti ministrom, dobro vedoč, da bode ta vrli možak, ko bode prišel na Dunaj, potegnili ali ž njimi, ali pa bode, ako že to ne, — tiho in mirno odišel iz zbornice, češ, zdaj pa le pojdimo, da se državi ne zamerimo, ker bomo danes ali jutri potrebovali sami za se gotovo njeno pomoč ali podporo.

Kaj nam mar za kmeta? Nič! Tako toraj glasujejo gospodje, ako je cesar potrebno za kmeta. Ako pa se le količkaj dotika kak predlog njihovih zadev, joj, kak hrup in kak krič zaženejo! Zakaj pa tedaj ne potegnejo tiho in mirno iz dvorane? Kako so vpili pred kratkim radi celjske gimnazije, ali naj bode nemška ali slovenska! Kako korist pa ima kmet od tega, ako je ta zavod nemški ali slovenski? Koliko kmetov je vendar v takih denarnih razmerah, posebno dandanes, katere mu bi dopuščale, da bi dal svoje sine študirat? A vzgjujejo se v tem zavodu med drugimi tudi bodoče klerikalne moči, in to sevé gospodom ni vse enako, ako pridejo iz teh zavodov mladeniči, navdušeni za občni, toraj tudi nacijski mir, ali pa ako pridejo iz žnjega še mlečnozobni nacijski postopači, dobro pripravljeni za poznejše hujskanje med ubugim ljudstvom. Po njihovem mnenju sevé niso „peli angeljev glasovi, da enga očeta smo sinovi“, njim je samo za zagriženost posejano med mladino, dobro vedoč, da bode ta zagriženost v vsakem mladem srcu najboljšje kali pognala za bodočo klerikalno agitacijo!

Čudno, v istih časih klerikalci niso neprestano vpili, da vera peša, zdaj pa slišimo dan za dnevom ta krik, čeravno smo mi stokrat bolje podučeni v verskih resnicah, in vsaj petkrat bolj krščansko živimo nego naši predniki. Še bolj čudno pa je, da so bili v starih časih ljudje brezverni, dasi jih niso mogle pokvariti „brezverske“ šole in ne „brezverski“ časniki, in četudi je imela duhovščina skoraj vso oblast v svojih rokah. — Zdaj vidiš, kmet, koliko je vreden krik in vik: „Vera je v strašanski nevarnosti!“

VIII.

Mnogo bralcev ne bode moglo izprevideti, kako je bilo mogoče, da je trajala podložnost kmetov veliko čez 1000 let. Vprašali se bodejo, zakaj so naši predniki voljno prenašali težek jarem, in zakaj jih niso vladarji branili.

Prej so bile take razmere mogoče, ker so imeli vso moč le plemenitaši in duhovniki, toraj kmetovi gospodje. Vladarji niso imeli tolike oblasti, kakor v današnjih dneh, ter so morali zadovoljni biti, ako

Klerikalci dobro znajo da država ne dovoli rada podpor za kako škodo, povzročeno od kake nesreče! Zato pa s tem, da glasujejo proti takim podporam, napravijo državi veselje, kmetu seve žalost! Ako bode toraj kateri od Vas slišal, da obljubuje kak klerikalni poslanec svojim volilcem pomoč, naj mu pove vsaki: „Spomni se! kaj se je godilo v državnem zboru, proč s teboj, bodi si Slovenec ali Nемеc, ti si klerikalec, ti nam trosiš samo pesek v oči, v oči, katere že nas itak dovolj skelijo, ker te vidimo med nami!“

Našim kmetom.

Kmečki dom! Kolike vrednosti si vendar ti beseda. Koliko žuljev, koliko vročih kapljic na čelu vendar pomeniš, a zopet pa, koliko tihe, mirne sreče krije tvoja slamnata streha. Kmet! ti si dika vseh stanov, brez tebe ne morejo živeti in obstati drugi stanovi. Kmečki gospodar, ti si nekaki knez na tvojem posestvu, ni se ti treba sramovati sveta, ni se ti treba vklanjati nikomur družemu, kakor Bogu in cesarju! Bodi poštenjak-korenjak, ker ti si najmočnejši steber cesarstva, tvoj stan najvažnejši stan lepe naše domovine. Svest si te tvoje važnosti, moraš pa tudi tako živeti, da bodeš lahko ponosen sam na sebe.

Kmečki gospodar! Zares mnogo skrbi imaš za telesni obstanek tvojih ljudi, imaš pa tudi na vesti njihovo duševno življenje. Ako mi kdo reče, hlapec tega in tega gospodarja je bil po noči tam in tam bit, kmalu si mislim, glej, to je gospodar sam kriv! Ljubi kmetje! pustite Vašim hlapcem veselje, ker se ravno tako radi razveseljujejo, kakor vsak drugi, a skrbite pa prvič da bodejo živeli pošteno! Ako je gospodar celo nedeljo v krčmi, potegnili bode gotovo vsaj zvečer, hlapec tudi za njim. Ne smete me krivo razumeti, tudi veseliti se mora človek! Naj ima hlapec tu in tam prosto popoldan v nedeljo, a ta ne-

jih je gospoda hotela za časa vojske podpirati, ali vsaj pri miru pustiti. Nekateri cesarji so si sicer veliko prizadevali, da se je počasi olajšal položaj podložnikov, a oprostili jih ni bilo mogoče. Vsakega vladarja, ki bi bil hotel kaj tacega ukreniti, bi bila mogočna gospoda takoj pregnala. Trgi in mesta so bili v starih časih še premajhni in preslabi, da bi bili mogli vladarji v njih najti dosti pomoči. Zato se je stanje podložnikov le počasi zboljšavalo.

Bolj ko so se večala mesta, tem manj se je bilo vladarjem treba bati oblastne gospode in tem lažje so pomagali kmetom. Ako bi bil živel cesar Jožef II. le 200 let poprej, ne bi bil mogel preskrbeti vsem podložnikom zmerjene tlake, in ne bil bi mogel osvoboditi sužnih kmetov, ker je bila gospoda še premočna, mesta pa še preslaba, da bi se pri morebitnem uporu mogel nasloniti na nje. Desetino in tlako je bilo sploh mogoče odpraviti še le l. 1848. ko so spuntani meščani in v nekaterih krajih tudi kmetje pokazali svojo moč, in svojo ljubezen do prostosti.

elja se mu naj odzame, ako bode prišel pijan domov. Gospodar, ti si odgovoren za duševni blagor tvojih ljudi, posebno mladih neiskusnih fantov.

Gospodinja podpira pri hiši tri vogle, včasih vse tri! Draga gospodinja! Kolikega pomena je pač tvoj zglede za kmečki dom! Poštena gospodinja ima poredne, pridne dekline, ne pa lahkomišelnih ničvrednih in nikakršnih potepačev. Če bi bile še tako pridne pri delu, če bi se še tako pobožno držale, zapodi njih, ako pošteno ne živijo!

„Ti očeta do praga, sin te bode čez prag!“ V mlada časa se seje seme, kakor v rahlo zemljo! Gospodar in gospodinja, katera ravnata slabo s svojimi stariši, odeta to surovost dobila stotero poplačano od svojih otrokov nazaj! Kaj ne, vsakdanji v zgledi kažejo žalibog to dovolj?

Pred kratkim je kupoval neki mladi kmet pri nekem trgovcu sol. „Dvajsti kil hočem imeti“, reče mladi gospodar. „Vzemite 21 kil“, mu odgovoril je trgovec, „ker tehta ta gruda ravno toliko.“ „O Bog ti daj“, reče mladi gospodar, „ta gruda je za izvleček za starih in pisano imam samo 20 kil, zato pa nomen vzeti več, kakor toliko, kakor sem se zavezal.“

Sramota za tebe, ako ti ne upaš za tvoje „težave“ žrtvovati ene kile soli, ki so ti vendar pripravili in zapustili vse!

Čudno, pač čudno je, da včasih žalibog ni moč reči peterim otrokom par let prirediti starih onemoglih prištev, a vendar sta priredila ravno ta dva svoj čas, kakor dvajsti let vsih pet otrokov.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

Iz Haloz. Predragi „Štajerc“! Od vsake strani ti pošiljajo dopise, in jih tudi rad sprejmeš v tvoj vrli list. Tudi jaz sem se enkrat vzdignil in te prosim

Naši očetje nikakor niso mirno prenašali žulečega bremena. Zbirali so se na shodih in sklepali prošnje na cesarja, naj jim olajša njihove težave. Ker pa njihove prošnje niso veliko ali navadno nič pomagale, dali so se od vročokrvnežev pregovoriti na upor. Pa surova sila ni še nikoli nič koristnega pridelala, tako tudi kmetski puntarji niso nič dobrega segli, marveč ravno nasprotno: na tisoče kmetov obležalo na bojiščih, in zavoljo upora so morali tem plačevati davek, kaznen imenovan.

Najmenitnejši kmetski upor vam hočem pozneje pisati. Zato bodem tukaj navedel le leta, kedaj so vršili v srednjeavstrijskih deželah upori podložnikov, da bodete vedeli resnico, če morebiti prikrevsa „šipos“ in reče, da so naši očetje imeli pod klerikalno vlado rajsko življenje. — Grajske in farovške sužnosti so se podložniki hoteli z orožjem v roki osvoboditi v letih: 1411, 1475, 1478, 1487, 1490, 1495, 1503, 1515, 1525, 1572, 1683, 1739, 1740 in 1848.

Srečni časi, kaj ne?

Pravica in resnica, ti hčerki božji, daste se sicer nekaj časa potlačiti, toda pokončati se ne pustite

prostora za moj dopis. Prebiral sem že večkrat, kako da se naši „vrli“ poslanci trudijo za pomoč ubogemu kmetu. Ali žalibog, mi Haložani, kateri smo pač največji siromaki, še nič ne občutimo polajšanje povzročene od njihovega truda. Mislim, da je pač ta ves trud samo v besedah in v predalih „Slovenskega Gospodarja“, v zbornici pa — ne! Čeprav se je za nas dovolila pred par leti denarna podpora, obstoječa iz nekaterih goldinarčkov, se je ta podpora vendar tako razdelila, da se je zopet pomagalo ravno tistim, katerim podpore ni bilo treba. S to podporo, Vi naši poslanci niste Bog ve kaj dobrega storili! Bila pa je razdelitev te podpore taka le: — Okrajni zastopnik je poslal orožnike od hiše do hiše, in ti so tirjali davčno ali posojilno knjižico od vsakega, da bi se prepričali, koliko da ima davka in vknjiženega dolga. Ko je orožnik to izvedel, pa je odišel. Ko je bil čas delitve, je bil vsak poklican v Ptuj, in tam so se delile odmerjene denarne svote. To je vse dobro! Delili pa niste vi gospodje poslanci, delili niste tudi Vi dragi gospodje v Ptuj, delili niste tudi Vi vsi, kateri ste se zares prepričali o naši potrebi, temveč delili so drugi. Pri popisovanju je na primer stopil orožnik v hišo, katera je bila nova, ali vsaj čedno osnažena. In hitro je rekel, „O Vam pa se dobro godi, ker imate tak snažen hram. Vas ne stane težko!“ Gorice pa, edini naši pridelki, ga niso brigale nič! Zapisalo se je toraj v listino podpore „ni vreden.“ Sevé občinski predstojniki pa so tudi taki, da so kar naravnost potrdili vse, češ, ako le jaz kaj dobim, in se kmalu teh nepotrebnih potov znebim. Tako se je zgodilo, da je dobilo podporo, mnogo takih, kateri so še prejšnje leto nabirali do 20 polovnjakov, in celo taki, ki niti gorice nimajo v občini. Tisti pa, kateri že več kakor tri leta ni videl grozda v svoji gorici, in si je ne more sam nasaditi, ker je ubog, ni dobil vinarja ne. Kateri je toraj bolj potreben podpore, ta, ki si je z lastno

nikdar in od nikogar. Zato klerikalci tudi niso mogli zatreti Jezusovega nauka o ljubezni do bližnjega, zato tudi niso mogli tebe, dragi kmet, obdržati v večni sužnosti. Tvoje osvobojevanje se je vršilo sicer zelo počasi, pa postal si vendarle prost. Papež Hadrijan IV. je prepovedal samovoljno ločitev zakona pri podložnikih. Prodajanje kmetov je postajalo zmiraj redkeje. Sčasoma so si sužni kmetje pridobili splošno dovoljenje, kupiti si pravico, da smejo oni in njihovi potomci ostati na posestvu. Dovolilo se je podložnikom, da smejo prodajati svoje pridelke po lastni volji. Leta 1748. je ustanovila cesarica Marija Terezija okrožne urade, ki so imeli v prvej vrsti nalog, braniti podložnike pred zatiranjem gospode. Leta 1753. je zapovedala urediti razmerje med kmeti in gospodi zastran desetine in tlake. Leta 1778. je vsled uplivanja svojega sina Jožefa ukazala povsod upeljati zmerjeno roboto. Nesmrtni cesar Jožef, II. je hitro po nastopu vlade prepovedal kmetsko sužnost. In leta 1848. se je vsled splošnega upora, katerega so zanetili liberalni meščani morala odpraviti tudi desetina in tlaka.

roko postavil in osnažil svoj hram, in je brez trte v svojem vinogradu, ali ta, ki je slučajno zanemaril svoje poslopje, in še je vendar v svoji gorici celo do 20 polovnjakov nabral? — Pa še več! Toraj podpore nisem dobil, gorica mi ne nese ničesar, druge zemlje nimam več, kakor par ogonov koruze in krompirja, leto mine, kaj bode po zimi? Bojim se tistega največjega sovražnika celega sveta, kateremu se vklanja vso človeštvo — glada, nele toliko za svojo osebo, pač pa za moje otroke in mojo ženo! Grem toraj k kakemu večjemu kmetu in ga poprosim, ako bi smel pri njem mlatiti, da bi si s tem prislužil vsaj nekaj žita. Ta mi privoli in reče, da mi bode naznanil, ko bode žito suho. Kadar pa pride čas za mlatiti, pa mi prinese občinski predstojnik list. Ravno zdaj moram k vojaškim vajam! Vse moram pustiti in iti. Ako hočem, da ne bodem zamudil ravno napisane ure, moram se peljati, zato si moram sposoditi denar. Kako pa ga bodem povrnil? Kadar odslužim svoje dneve se vrnem ves potrč, slab, bolan domov. Mlat sem zgubil, čas zamudil, denar potrosil, drugega dela ni, kaj početi? Ko si malo odpočinem seže žena za polico in mi da zopet drugo pozdravljenje, „opominski list“. Dačo bi morali plačati, pa kje naj vzamem? Bog pomagaj! Vse groše sva bila z ženo skupaj zdevala, da sva si bila kupila v zmladletju prase, katero naj bi nam dalo za prihodnje leto začimbo, in glej zdaj je moram prodati, in sicer v sili prodati, to se pravi za polovico vrednosti. Ker imam dolg, dobim kmalu potem pozdravljenje od posojilnice. „Plačaj obresti!“ Kaj ali naj sam sebe, ali otroke ali ženo prodam? Poberem toraj vse kokoši in vse, kaj še ima kake vrednosti in prodam. Za letos je šlo, kaj pa bodem v bodoče? Obup se loti moje duše, in nestrpno zrem v tužno bodočnost, ker vidim, da bodem moral zapustiti dom mojih očetov, kraj kjer mi je zibeljka tekla, in vse to brez lastne svoje krivde. „Slovenski Gospodar!“ tukaj bi pomagal, tukaj bi pomagali Vi poslanci z Vaši-

Seveda si se moral od robote in desetine odkupiti. — Vprašuj klerikalce, zakaj niso tedaj, ko se je sklepala postava o zemljiški odvezi, bili iz ljubezni do kmeta proti vsakemu plačilu, in zakaj niso pri ti priložnosti rekli onim gospodom, ki so zahtevali odškodnino: „Preljubi plemeniti in neplemeniti bratje v Gospodu! Kmet je nem, in je našim prednikom celih dvanajst sto let zastonj opravljal vsa dela in dajal ali polovico, tretjino, četrtno in na zadnje desetino s krvavimi žulji pridelanih sadov, zato ne zahtevajmo zdaj nič več od njega, ter mu iz globočine srca zakličimo: Bog, ti poplačaj velike dobrote, vse tvoje dosedanje trpljenje naj se spremeni v božji blagoslov, katerega bodite deležni ti in tvoji otroci na vekov veke!“ — Ker so imeli klerikalci veliko večino med gospodo, mogli bi bili doseči, da bi kmetom ne bilo treba odkupnine plačati, pa kadar se gre za denar, zmanjka tudi najhujšemu klerikalcu krščanske ljubezni.

Razun desetine in tlake razbili so liberalci ali naprednjaki tudi takozvano cehovstvo (Zunftwesen).

mi zlatimi obljubami! Pa kaj je tebi in tvojemu sinčeku ki ima tako visoko leteče ime — „Naš Dom“, za naš dom? Vidva imata same veselice na misel vsiljujeta nam bralna društva, poročota samo o kakeršna so, kako se dobro imajo, kako lušno je v teatru. Pridite enkrat vi dospodje v naš revni ložki kraj, tedaj bode videli, kako nam je treba atrov! Teater imamo sami, igralci smo sami, a naša je žaloigra, polna žalostnih prizorov, polna nastopov, in vrhunec njenega dejanja je naš — po — V vajinih predalih se meče blato po ptuj gospodih. Jaz pa vama povem, da so ravno ti rešitelji! Kdo nam da zaslužek, kdo nam da Morda vajini „rodoljubi“, toli od vaji zagovar dohtarji? Zatoraj vama rečem, ne črtita ne ogovar ptujskih gospodov, naj si bode Slovenec ali Nem ali če je tudi po vanjinem mnenju celo „Nem“ če je le poštenjak. — Hudo se mi je godilo pri jakih, ker nisem znal niti trohice nemščine, in ra nemščino zatirata vidva najbolj iz naših šol! Kako povejta mi vendar, vidva zapeljivca spodnještajers trpinov, kako pa, da udrihata vidva toliko po „jercu“? Ta časnik že ima prav! Še enkrat nisem v njem o veselicah in godbah, ne enkrat o teake da so bile te ali one igre. Njemu ni za ker nas trpine spoštuje, ker ve, s kakim počut bere človek o vsem tem, ako — strada. Pa ker vajine pristaše s polno pravico v časih do dobrega okr to vama ni po volji. Vidva bi nas rada zazibala še v spanje, kazoč nam veselje tega sveta, češ, tako občutiš težkoče življenja, le beri, beri o veselju, celi dan v bralnem društvu, idi gledat „gospodo teatra“, ker bodeš s tem okreplil tvoje duševno ljenje, kaj maraš, če stradaš, da se ti le živa giblje duh. Nisem nazadnjak, in dobro je, ako se vek o čem podučim, a vendar pa mislim, pomag nam prej, rešite nas pogina, potem pa bodemo v z vami vred, in naše življenje bode boljše, čist

Poprej so bili razni obrtniki združeni v družbe, tere so imenovali cehe. Te so imele zelo veliko n. pr. brez njihovega dovoljenja ni smel nihče post mojster. In ker so se stari mojstri zmiraj br novih, morali so navadno vsi ubogi obrtniki celo življenje le pomagati. Največ škode so v tega imeli v zadnjem času kmetski otroci, kater postali rokodelci, ker jim stariši niso mogli pre beti posestev.

Klerikalci pravijo zdaj, da je liberalizem škodoval obrtnikom. Res je imelo nekaj moj malo manj dela, toda na tisoče in tisoče pridnih izučeni pomočnikov si je lahko ustanovilo la gospodarstvo. In po kateri pravici bi se smelo maku, ki se je moral dela po več let učiti, bra da bi postal samostalen? Število mojstrov se je pomnožilo, ali vsak priden in pošten delavec la dobro izhaja, kdor pa ne dela naj tudi ne je.

Kmet in obrtnik, premišljujta malo, kdo je v dobrotnik, in kdo sovražnik!

Dalje prihodnjič.)